

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	91
Land:	Eritrea
Kilde:	Utrikesdepartementet i Sverige
Titel:	Mänskliga rättigheter i Eritrea 2007
Udgivet:	1. april 2008
Optaget på baggrundsmaterialet:	15. april 2008

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i Eritrea 2007

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Eritrea är ett mycket fattigt land. Med en bruttonationalprodukt (BNP) per invånare på omkring 220 US-dollar ligger landet på plats 157 av 177 länder på FN:s utvecklingsindex.

Kriget mellan Etiopien och Eritrea 1998-2000 resulterade i över 70 000 döda och svårt lidande för befolkningen i båda länderna. Den olösta gränskonflikten med Etiopien dominerar fortsatt och med växande frustration den politiska utvecklingen i Eritrea, såväl den inrikespolitiska situationen som Eritreas utrikesrelationer. Gränskonflikten används ofta som bevekelsegrund för omfattande restriktioner och övergrepp av de mänskliga rättigheterna. Parlamentets arbete och nationella val skjuts fortsatt på framtiden, samtidigt som oppositionsgrupper förbjuds att verka.

Under våren 2001 uppstod en opposition mot president Isaias Afewerki och hans kontroll över det statsbärande partiet (Peoples' Front for Democracy and Justice, PFDJ), det enda parti som är tillåtet i landet. Fr.o.m. augusti 2001 började PFDJ reagera med alltmer auktoritära medel mot denna interna opposition. Presidenten för högsta domstolen avsattes. I september 2001 greps ledande företrädare för regeringen och PFDJ, den så kallade G15-gruppen. Fristående tidningar stängdes och flera journalister greps. Dessa personer hålls alltjämt vid årsskiftet 2007-2008 fängslade, utan åtal och rättegång. Fortfarande sker fängslanden av journalister och regimkritiker.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna för mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Eritrea har ratificerat följande konventioner:

- Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR), men inget av de två fakultativa protokollen.
- Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICESCR).
- Internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering (CERD).
- FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering mot kvinnor (CEDAW) men inte det fakultativa protokollet om enskild klagorätt.
- Konventionen om barnets rättigheter (CRC). I februari 2005 anslöt sig Eritrea till de två fakultativa tilläggsprotokollen om barn i väpnade konflikter respektive handel med barn, barnprostitution och barnpornografi.
- Den afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter.

Eritrea har varken undertecknat eller ratificerat konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig och förnedrande behandling eller bestraffning. Inte heller har flyktingkonventionen undertecknats eller ratificerats. Landet har undertecknat men inte ratificerat Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen (ICC).

Eritrea ligger efter med rapporteringen till kommittéerna för följande konventioner: CCPR, CEDAW, CERD, CESC, CRC.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Godtyckligt gripande av personer som sedan hålls i isoleringshåkte förekommer. Den eritreanska strafflagen förbjuder tortyr, men det finns omfattande rapporter om tortyr och misshandel. Ett hundratal etiopier har hållits internerade under ibland svåra förhållanden.

Förhållandena i de vanliga fängelserna är enkla och svåra. Anhöriga får ibland göra besök och bistå med mat och förnödenheter.

4. Dödsstraff

Enligt gällande lagstiftning kan dödsstraff utdömas för en rad brott, inklusive brott mot landets säkerhet. Det är inte känt om dödsstraffet har tillämpats sedan landets självständighet 1993.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Personer har utsatts för frihetsberövanden, på grund av sitt etiopiska ursprung och religiösa eller politiska övertygelser. De har även berövats sina arbeten och sina hem.

Grundlagen medger rörelsefrihet inom landet och möjligheter att utvandra. I praktiken är dock denna rättighet kraftigt begränsad. Det finns problem med att resa runt fritt i landet, och vissa områden får inte besökas av säkerhetsskäl. Alla medborgare måste bära identitetshandlingar som vid behov ska visas upp. Militärpolis genomför razzior för att kontrollera om personer i vapenför ålder har sökt undvika militärtjänst.

Alla medborgare, män och kvinnor, i åldern 18-40 år är skyldiga att stå till förfogande för värnplikt. Personer i dessa åldrar har stora svårigheter att resa utomlands. För övriga skall pass gå att få på begäran, men ansökningar nekas ofta. Utresevisum krävs emellertid vid resa utomlands, och på senare tid har rapporterats om ökande svårigheter att få utresevisum. 2006 infördes reserestriktioner för resor utanför huvudstaden Asmara för utländska medborgare, inklusive biståndsarbetare och diplomater. Ett särskilt tillstånd krävs och kan sökas.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Vid självständigheten från Etiopien år 1993 behöll Eritrea större delen av befintlig etiopisk lagstiftning. Delar av denna har efterhand omarbetats, men det juridiska regelverket är fortfarande ojämnt och bitvis ålderdomligt.

Domstolsväsendet är enligt gällande lag oberoende från statsmakten. I praktiken är domstolsväsendet dock svagt och utsatt för påverkan från staten. Bristen på juridiskt utbildad personal och materiella resurser är stor på alla nivåer.

I februari 1997 skapade försvarsministern ett system av specialdomstolar. Skälet var att komma till rätta med det stora antalet utestående mål i det reguljära domstolsväsendet. I dessa domstolar agerar icke juridiskt utbildade militärer domare. De kan åsidosätta domar som utdömts av vanliga domstolar,

varför åtalade kan dömas en andra gång. Åtalade får inte biträdas av försvarare. Utslag av dessa domstolar kan inte överklagas.

7. Straffrihet

Straffrihet för övergrepp på de mänskliga rättigheterna begångna av polis eller militär personal förekommer.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet m.m.

Grundlagen föreskriver yttrande- och pressfrihet, rätt att bilda organisationer och att hålla möten. I realiteten är dessa rättigheter kraftigt inskränkta.

Regeringen har vid flera tillfällen låtit gripa journalister eller tvingat in dem i militärtjänst. År 2001 stängdes alla privatägda tidningar med hänvisning till deras rapportering om den politiska oppositionen. Flera journalister greps senare, bland dem den svensk-eritreanske medborgaren Dawit Isaak. Ännu efter sex år sitter de fängslade utan att någon rättegång inletts. Det finns uppgifter om att några av journalisterna ska ha avlidit av tortyr eller självmord under fängelsevistelsen. 2006 uppgavs att ytterligare journalister arresterades, vilket dock förnekades av regeringen. Organisationen Journalister utan Gränser (Reporters without Borders) listade Eritrea sist på sin lista över pressfriheten bland världens länder 2007.

Formell censur har inte förekommit. Med hänsyn till myndigheternas inställning har dock flertalet tidningar tillämpat viss självcensur. Tillgång till Internet finns sedan år 2000. Rapporter förekommer om restriktioner för användning av Internet.

Befolkningen består i ungefär lika delar av kristna och muslimer med de kristna i allmänhet boende i höglandet och muslimerna i låglandet. Under självständighetskriget mot Etiopien rådde motsättningar mellan dessa grupper. På senare tid har dock dessa motsättningar mestadels försvunnit och relationerna mellan religiösa grupper präglas av tolerans. Ett undantag har varit diskriminering mot Jehovas Vittnen på grund av deras vägran att göra militärtjänst (se avsnitt 16).

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Sedan 1997 finns ett parlament, nationalförsamlingen med 150 ledamöter. Samtliga är medlemmar i PFDJ, hälften av dem sägs även sitta i partiets centralkommitté. Nationalförsamlingen sammankallas av presidenten.

Allmänna val till nationalförsamlingen har hittills inte hållits. Andra partier än PFDJ tillåts inte.

I början av år 2001 kritiserade 15 ledande företrädare för PFDJ president Isaias för hans politik. Han sades vara auktoritär och i alldeles för liten utsträckning konsultera nationalförsamlingen och ministerrådet. Flera av kritikerna hade tidigare varit nära medarbetare till presidenten i höga befattningar. Senare under 2001 blev denna kritik offentlig och i september 2001 fängslades 11 av de 15 (G-15-gruppen). Någon organiserad opposition i landet finns inte i övrigt. Kvinnor deltar i det politiska livet, men är kraftigt underrepresenterade.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk bakgrund eller religiös tillhörighet förekommer i allmänhet inte.

Det finns lagstiftning som reglerar förhållandena på arbetsplatsen. Föreskrifter om minimilön saknas i den privata sektorn. I den offentliga sektorn tillämpas minimilön. Eritrea ratificerade år 2000 sju av ILO:s åtta centrala konventioner, dock inte konvention 182 om förbud mot de värsta formerna av barnarbete.

Fackföreningar är tillåtna, dock med undantag för anställda inom förvaltningen, militären och polisen. Det finns en riksorganisation (National Confederation of Eritrean Workers, NCEW) för fackföreningarna som representerar 25 000 arbetare från 250 föreningar. Den är nära knuten till PFDJ och regeringen.

Grundlagen förbjuder tvångsarbete, men det finns obekräftade uppgifter om att det förekommit. För alla medborgare mellan 18 till 40 år är det obligatoriskt att under 18 månader delta i ett samhällstjänstprogram "National Service Program". Detta innefattar såväl militär träning, som utförande av civila arbetsuppgifter. Allt sedan kriget mot Etiopien under åren 1998-2000 har de flesta blivit kvar i tjänst. För närvarande ingår uppskattningsvis över 300 000 män och kvinnor i detta program. Det sätt på vilket unga män och kvinnor inkallats har väckt olust hos många och anses ha bidragit till att många ungdomar lämnar landet olagligt.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Hälsovården är bristfällig. Enligt tillgänglig statistik har Eritrea endast en läkare per 100 000 invånare och endast vid 20 procent av alla födselar bistår medicinskt utbildad personal. Sämst är sjukvården på landsbygden. Utgifterna

per person för sjukvård uppgick år 2003 till 50 US-dollar vilket motsvarade cirka fyra procent av BNP.

12. Rätten till utbildning

Skolgång till och med sjunde klass är obligatorisk och kostnadsfri. Knappt 40 procent av barn i skolåldern går i skola. Under kriget mot Etiopien blev undervisningen lidande, då många lärare tjänstgjorde i armén. Skillnaderna mellan pojkar och flickor är inte påtagliga på lägre nivåer i skolsystemet, men i de högre årskurserna är andelen pojkar betydligt högre. Läskunnigheten hos befolkningen över 15 år är omkring 55 procent. På senare år har verksamheten på universitetsnivå minskat i omfattning, bland annat genom att Asmaras universitet huvudsakligen har stängts. Ett flertal mindre fakulteter har istället öppnats på landsbygden utanför Asmara.

13. Rätten till tillfredsställande levnadsstandard

Eritrea är ett av världens fattigaste länder och de allmänna levnadsvillkoren präglas av den utbredda fattigdomen. Situationen har ytterligare förvärrats av kriget. Medellivslängden för kvinnor är 62 år och för män 58 år. Av befolkningen bor 70 procent på landsbygden och är mestadels sysselsatt med primitivt småjordbruk. Enligt statistik från 1999 hade då 13 procent av befolkningen tillgång till rimliga sanitära förhållanden medan endast 22 procent hade tillgång till rent vatten. Eritreansk-etiopiska kriget 1998-2000 i förening med torka innebar år 2000 att skörden uteblev från landets mest bördiga delar och att över en fjärdedel av befolkningen blev beroende av nödhjälp och tidvis tvingades bo i provisoriska läger.

Enligt FN:s appell om humanitärt bistånd var 2,4 miljoner av Eritreas drygt fyra miljoner invånare i behov av nödhjälp under år 2005, en ökning från 1,9 miljoner år 2004. På Eritreas begäran gjordes ingen humanitär appell för Eritrea under 2006. Försörjningsläget i landet är ytterst ansträngt och bedöms ha försämrats under de senaste två åren – inte minst på grund av en kraftig inflation och återkommande torka. Eritrea införde under 2005 en ny politik för livsmedelssäkerhet som bygger på att matbistånd från olika internationella humanitära organisationer säljs i ersättning för arbete (food for work). Sedan 2004 råder också bensinransonering och alltmer ofta förekommande elavbrott. Landets valutareserv bedöms endast kunna täcka två veckors import.

Flertalet utomstående bedömare framhåller att korruptionen är föga utbredd. Samtidigt finns rapporter om att korruptionen inom statsförvaltningen har ökat, inte minst i samband med arrangerande av flykt från landet.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnans ställning

Diskriminering på grund av kön är förbjuden och regeringen har offentligt uttalat sig mot våld mot kvinnor i hemmet. Kvinnor deltog aktivt i stridande förband såväl i frihetskriget mot Etiopien som i det senaste kriget 1998-2000, och kvinnor mellan 18-40 år skall liksom män stå till förfogande för militärtjänst. Vid partikongressen år 1994 krävdes utökade rättigheter för kvinnor och vissa förbättringar genomfördes. Fortfarande har dock kvinnor lägre social status än män, sämre tillgång till rättsväsendet och till kvalificerade arbeten. På FN:s index för könsrelaterad utveckling ligger Eritrea på plats 157 av 177 länder.

Könsstympning är vanligt förekommande i Eritrea, även om regeringen aktivt försöker minska denna företeelse. En lag mot könsstympning antogs under 2006. Dock har uppskattningsvis 95 procent av alla kvinnor blivit drabbade. På landsbygden och särskilt i låglandet praktiseras den mest allvarliga formen.

Det föreligger åtskilliga rapporter om våldtäkter mot kvinnor i lägren för militärtjänst eller civil samhällstjänst. År 2005 uppgavs drygt 1 200 unga eritreanska och etiopiska kvinnor ha arresterats i Asmara och lösen krävts för deras frisläppande.

15. Barnets rättigheter

Det finns lagstiftning som kriminaliserar prostitution, pornografi och annat sexuellt utnyttjande av barn. Sexuellt våld mot barn anses inte vanligt. Regeringen sörjer i allmänhet väl för till exempel flyktningbarn. Gatubarn är relativt sällsynta men antalet uppges ha ökat på senare tid.

Minimiåldern för militärtjänst är 18 år, och rekryter som befinns vara yngre skickas hem. Det finns dock svårigheter att fastställa deras ålder då födelseregistrering i allmänhet saknas.

Barnens situation har försämrats av den olösta gränskonflikten med Etiopien. Många barn har tvingats leva i läger under långa tider. Deras skolgång har påverkats negativt. Den tillåtna minimiåldern för anställning är 18 år, men många minderåriga arbetar, framförallt inom jordbruket.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Efter spänningar under självständighetskriget mot Etiopien har relationerna mellan religiösa grupper i ökande grad kommit att präglas av tolerans. Ett undantag har varit diskriminering mot Jehovas Vittnen som på grund av sin vägran att göra militärtjänst i åtskilliga fall har förlorat sina arbeten och trakasserats på andra sätt. Uppgifter finns om att dessa trakasserier mot Jehovas Vittnen och andra icke-tillåtna religiösa grupper har ökat under år 2007.

År 2002 lät regeringen stänga samtliga kyrkor i landet utom den ortodoxa kyrkan, den romersk katolska kyrkan och den evangeliska Mekanejesus kyrkan. Ingen förklaring till dessa stängningar har lämnats. Förföljelse och frihetsberövande av personer som deltar i andra religiösa samlingar och sammanhang har fortsatt och uppgifter finns om att allt fler, särskilt utländska, kristna grupper och föreningar har fått svårare att verka i landet.

En folkgrupp som har utsatts för trakasserier och våld är kunamas i trakten av staden Barentu i sydväst. Dessa anses sympatisera med Etiopien och har anklagats för samarbete med etiopierna under kriget.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Homosexualitet är förbjudet i eritreansk lag, och kan beläggas med fängelsestraff på upp till tre år. Uppgifter finns om att det också i praktiken är förenat med betydande svårigheter att leva öppet som homo-, bi- eller transsexuell.

18. Flyktingars rättigheter

Antalet flyktingar i Eritrea från andra länder är begränsat till ett mindre antal somalier. Under kriget med Etiopien utvisades totalt 75 000 eritreaner därifrån. De har i allmänhet tagits väl omhand och slussats ut i samhället.

Efter självständighetskriget från Etiopien som slutade 1991 befann sig 160 000 eritreanska flyktingar i Sudan. Från och med 2003 upphörde flyktingstatusen för alla eritreaner som flytt sitt land som ett resultat av självständighetskriget eller gränskonflikten med Etiopien.

Det senaste kriget gjorde 250 000 människor till internflyktingar. De flesta av dessa har nu återvänt till sina hem i den tillfälliga säkerhetszonen mellan de två länderna. Många av dem som under 1999-2000 flydde till Sudan återvände under åren efter kriget. Samtidigt har flyktingströmmarna från Eritrea till östra Sudan åter ökat de senaste åren.

19. Funktionshindrades situation

Det långa självständighetskriget mot Etiopien och därefter kriget 1998-2000 ledde till att många människor blev funktionshindrade. Regeringen anstränger sig att vårda och utbilda dessa personer som ofta betraktas som krigshjältar, och diskriminering mot dem förekommer sällan. Större nya byggnader är i viss mån anpassade till personer med funktionshinder.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Oberoende organisationer för mänskliga rättigheter saknas i landet. Den enda inhemska organisation som i viss mån fungerar som sådan heter Citizens for Peace in Eritrea, CPE. Den bildades 1998 för att protestera mot etiopiska utvisningar av eritreaner och samarbetade då med regeringen.

Behovet av rådgivning i frågor om mänskliga rättigheter är stort men förutsättningarna att meningsfullt bedriva sådant arbete synes för närvarande mycket begränsade. Frågeställningar rörande mänskliga rättigheter skall ställas till utrikesministeriet och till ministeriet för lokal förvaltning som gemensamt ansvarar för dessa frågor. Inom det senare ministeriet hade den ofullbordade vallagen utarbetats.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

Sverige stödjer ett projekt som UNICEF bedriver mot kvinnlig könsstympning i Eritrea. Kvinnlig könsstympning är förbjudet i Eritrea sedan 2006, men det är fortfarande ett utbrett problem och den eritreanska regeringen har sökt stöd då aktiva upplysnings- och utbildningsinsatser behövs för att lagen ska efterlevas i praktiken.

Under år 2005 infördes en ny lag som reglerar internationella enskilda organisationers verksamhet i landet. Förutsättningarna för deras oberoende verksamhet har kraftigt försvårats och flera organisationer, och även statliga biståndsorgan såsom amerikanska USAID, har varit tvungna att lämna landet. Internationella rödkorskommittén (ICRC) tillåts besöka fängelser med flyktingar från kriget mot Etiopien och har även verksamhet genom olika biståndsinsatser, inom bland annat vatten och sanitet samt hälsovård.

Det internationella samfundet, inklusive EU, har regelbundet påtalat bristen på respekt för mänskliga rättigheter i Eritrea. Dessa frågor tas även upp inom ramen för EU:s politiska dialog med Eritrea.

EU genomförde en särskild uppvaktning till regeringsföreträdare i samband med femårsdagen av fängslandet av regimkritiker och journalister i september 2006. Eritrea uppmanades då att antingen föra de fängslade personerna inför rätta i en rättvis och offentlig rättegång, eller att villkorslöst släppa dem fria. Därefter på sexårsdagen i september 2007 upprepade EU i ett nytt uttalande sin begäran bl.a. om att få träffa de gripna. Från EU:s sida har även uttalats en beredskap att bistå landet på MR-området.